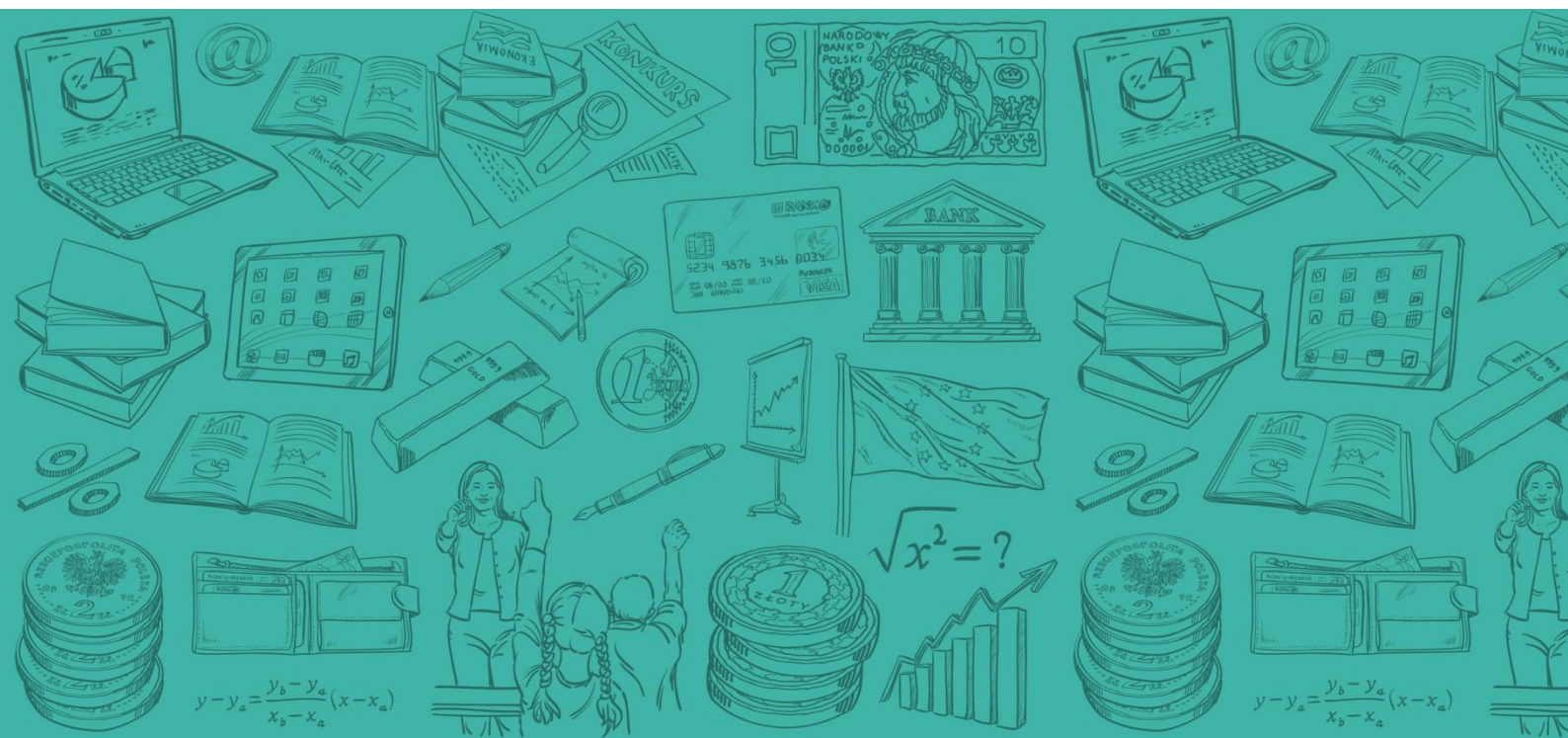

NBP

Narodowy Bank Polski

Rady dla przyszłych inwestorów

Podstawa programowa kształcenia ogólnego:

Uczeń:

- podaje przykłady racjonalnego i nieracjonalnego gospodarowania; stosuje zasady racjonalnego gospodarowania w odniesieniu do własnych zasobów (np.: czasu, pieniędzy),
- wyjaśnia, czym zajmują się: bank centralny, banki komercyjne, giełda papierów wartościowych,
- wyszukuje i zestawia ze sobą oferty różnych banków (konta, lokaty, kredyty, fundusze inwestycyjne); wyjaśnia, na czym polega oszczędzanie i inwestowanie.

Cele zajęć:

Uczeń powinien:

- znać różnicę pomiędzy oszczędzaniem a inwestowaniem,
- wymienić podstawowe formy inwestowania środków finansowych,
- wiedzieć, jakie instytucje gwarantują bezpieczeństwo depozytów,
- umieć sprawdzić, czy bank lub instytucja finansowa jest objęta gwarancjami państwowymi,
- uświadomić sobie zagrożenia, płynące z lokowania środków w para bankach i piramidach finansowych.

Pojęcia kluczowe:

Oszczędzanie, inwestowanie, depozyt, lokata terminowa, oprocentowanie, Bankowy Fundusz Gwarancyjny, Komisja Nadzoru Finansowego, parabanki.

Metody:

- burza mózgów,
- praca ze schematem.

Materiały:

- Materiały zamieszczone na stronie „Zanim podpiszesz” (<http://www.zanim-podpiszesz.pl>) – część „Chcę inwestować”:
 - Cztery zasady,
 - „Co nam grozi” - film „Zanim podpiszesz – inwestycje”,
 - Informacje Bankowego Funduszu Gwarancyjnego
<http://www.bfg.pl/depozyty-podlegajace-ochronie>,
- Karta ćwiczenia dla grup - „Banki a parabanki”,
- Arkusze papieru, flamastry,
- Podręczny słownik pojęć.

Przebieg zajęć:

1.

Opowiedz uczniom o kampanii edukacyjnej „Zanim podpiszesz” (<http://www.zanimpodpiszesz.pl>). Jej celem jest zwrócenie uwagi społeczeństwa na ryzyko związane z zawieraniem umów finansowych, w tym przede wszystkim z zaciąganiem wysoko oprocentowanych, krótkoterminowych pożyczek tzw. „chwilówek” oraz z korzystaniem z usług finansowych, które nie podlegają szczególnemu nadzorowi państwa. Akcja społeczna jest współorganizowana przez siedem instytucji publicznych: Bankowy Fundusz Gwarancyjny, Komisję Nadzoru Finansowego, Ministerstwo Finansów, Ministerstwo Sprawiedliwości, Narodowy Bank Polski, Policję oraz Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

2.

Powiedz uczniom, że w trakcie zajęć zastanowią się, jak racjonalnie podejmować decyzje o inwestowaniu środków finansowych. Wyjaśnij pojęcie inwestowanie. Dowiedzą się, w jaki sposób sprawdzić, czy instytucja, której zamierzają powierzyć swoje oszczędności, zapewni bezpieczeństwo złożonego depozytu. Zapoznają się też z poradami dla inwestorów, zamieszczonymi na stronie kampanii „Nie daj się nabrać. Sprawdź, zanim podpiszesz” www.zanim-podpiszesz.pl.

3.

Zapytaj uczniów, czy wiedzą, jaka jest różnica pomiędzy „oszczędzaniem”, a „inwestowaniem”. Poproś ochotników o udzielenie odpowiedzi; podkreśl, że inwestowanie to działanie, które umożliwia uzyskanie dochodu z oszczędności – poprzez przeznaczenie przez inwestora środków finansowych na zakup dóbr, które w ustalonym czasie mają lub powinny przynieść zysk.

4.

Zaznacz, że jednym ze sposobów inwestowania jest złożenie pieniędzy w postaci depozytu w banku, na oprocentowanym rachunku bankowym. Poleć uczniom, by wyjaśnili pojęcie „depozyt”, posługując się Słowniczkiem (depozyt – środki pieniężne złożone przez klienta indywidualnego lub przedsiębiorstwo w banku na pewien okres).

5.

Przypomnij klasie, że z tytułu przechowywania swoich pieniędzy w danym banku klient może otrzymać od banku wynagrodzenie w postaci odsetek. Stanowią one dochód z udostępnienia bankowi środków pieniężnych z tytułu depozytu, a ich wysokość zależy od oprocentowania,

ustalonego między bankiem a właścicielem depozytu (warto jednak podkreślić, że w wielu bankach zwykle, rozliczeniowe rachunki bankowe nie są oprocentowane lub ich oprocentowanie jest bliskie zeru i wówczas dobrze jest poszukać korzystniejszych ofert). Po określonym w umowie terminie bank wypłaci klientowi całą kwotę plus odsetki, a więc zapewnia mu zysk w postaci dodatkowych środków finansowych. Wyjaśnij, że niektóre depozyty (bieżące) klient może wycofać z banku w każdej chwili. Inne – depozyty terminowe, nazywane też lokatami – można wycofać bez straty zazwyczaj tylko po upływie określonego w umowie terminu. Jeśli klient chce wycofać pieniądze wcześniej, traci całość lub część odsetek, które otrzymałby, gdyby doczekał do końca terminu lokaty (są od tego wyjątki, w zależności od polityki banku).

6.

Zaznacz, że złożenie depozytu w banku nie jest jedyną formą inwestowania pieniędzy. Zaproponuj burzę mózgów: uczniowie powinni wymienić znane im formy inwestowania. Zapisz na tablicy lub karcie papieru tytuł „Formy inwestowania” i poleć ochotnikowi zapisywanie wszystkich pomysłów, zgłaszanych przez klasę.

7.

Następnie wspólnie uporządkujcie i skorygujcie zapisy, sprawdzając, czy uczniowie posłużyli się poprawnymi terminami ekonomicznymi. Wśród wymienionych form inwestowania powinny znaleźć się m. in. lokata terminowa, rachunek oszczędnościowy, obligacje skarbowe, akcje spółek giełdowych, jednostki funduszy inwestycyjnych, zakup nieruchomości, złota i innych aktywów (także przedmiotów), które mogą przynosić zyski.

8.

Powiedz uczniom, że inwestowanie zawsze jest obarczone ryzykiem - im wyższe zyski związane są z pewnym typem inwestycji, tym wyższe jest również ryzyko poniesienia strat przez inwestora. Poproś uczniów, by podkreślili takie sposoby inwestowania, które są najbardziej bezpieczne (lokaty bankowe, konta oszczędnościowe, obligacje Skarbu Państwa). Jeśli uczniowie mają wątpliwości, odwołaj się do „Czterech rad dla inwestorów”, zamieszczonych na stronie „Zanim podpiszesz”.

9.

Podkreśl, że inwestorzy powinni przede wszystkim wiedzieć, czy bank lub instytucja finansowa zapewni bezpieczeństwo środków finansowych, by w razie problemów klient mógł odzyskać złożony kapitał. Powiedz, że banki (w tym banki spółdzielcze) podlegają nadzorowi państwowemu, sprawowanemu przez Komisję Nadzoru Finansowego. Poinformuj, że KNF udziela zezwoleń na prowadzenie działalności bankowej i tylko podmioty posiadające takie zezwolenia

mogą używać nazwy BANK. Pokaż klasie, jak działa wyszukiwarka podmiotów nadzorowanych (link na stronie „Zanim podpiszesz” www.knf.gov.pl/szukaj_podmioty.jsp).

10.

Podkreśl, że depozyty złożone w bankach krajowych (komercyjnych i spółdzielczych) są chronione przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny. Krótko przedstaw zadania BFG, posługując się informacjami ze strony internetowej funduszu (link znajduje się na stronie „Zanim podpiszesz”). Powiedz, że w przypadku upadłości danego banku klienci mogą odzyskać swoje pieniądze (kwota do 100 000 euro – równowartość w złotych).

11.

Zwróć uczniom uwagę, że gwarancjami BFG są objęte tylko depozyty złożone w bankach, w tym w bankach spółdzielczych. Natomiast pieniądze klientów, złożone w tzw. parabankach nie są chronione przez BFG. Poproś uczniów o przeczytanie tekstu „Co nam grozi”, znajdującego się na stronie „Zanim podpiszesz”, omówcie konsekwencje powierzania środków firmom prowadzącym działalność podobną do banków, ale jednak bez odpowiednich zezwoleń wydanych przez KNF.

12.

Podziel klasę na małe zespoły, rozdaj ćwiczenie pt. „Banki a parabanki”, karty papieru i flamastry. Poproś zespoły o zapoznanie się z definicjami „banku” i „parabanku” w słowniczku. Uczniowie po dyskusji w grupie powinni wymienić podobieństwa i różnice pomiędzy tymi instytucjami. Powinni też uzupełnić tabelkę, zamieszczoną w ćwiczeniu. Przedstawiciele grup omówią zapisy na forum klasy. Przykładowo, podobieństwa to: przyjmowanie depozytów, udzielanie kredytów, wykonywanie czynności podobnych do czynności bankowych. Przykładowo różnice to: parabank nie jest bankiem, nie podlega nadzorowi finansowemu KNF, depozyty nie są objęte gwarancjami BFG, klient może odzyskać środki tylko na drodze postępowania sądowego.

13.

Poleć klasie ponowne przeczytanie „Czterech rad dla inwestorów” oraz obejrzenie filmu „Zanim podpiszesz – inwestycje”. Potem zapytaj klasę:

- a) O czym powinien pamiętać inwestor, zanim podpisze umowę z bankiem lub instytucją finansową?
- b) W jakiej sytuacji powinien zrezygnować z podpisania umowy?

14.

Po omówieniu odpowiedzi ponownie zaproponuj klasie pracę w zespołach. Poleć uczniom przygotowanie plakatów pt. „Rady dla inwestorów”, skierowanych do rówieśników, którzy w przyszłości będą inwestować swoje pieniądze. Rozdaj karty papieru i flamastry. Wyjaśnij, że treścią plakatu powinny być podstawowe zasady, jakich powinien przestrzegać inwestor. Uczniowie mogą je zapisać w formie haseł i zilustrować w dowolnej formie.

15.

Na zakończenie zajęć wybierz wspólnie z klasą najciekawsze prace. Przygotujcie wystawę plakatów dla całej społeczności szkolnej. Zaznacz, że w ten sposób uczniowie mogą aktywnie uczestniczyć w kampanii społecznej „Nie daj się nabrać. Sprawdź, zanim podpiszesz”.

Karta ćwiczenia dla grup – „Banki i parabanki”:

Na podstawie informacji zamieszczonych w słowniczku na stronie „Zanim podpiszesz” wypiszcie podobieństwa i różnice pomiędzy bankami i parabankami. Przedstawiciel grupy omówi zapisy na forum klasy.

Tabela do uzupełnienia

Banki a parabanki	
Podobieństwa	Różnice

Podręczny słownik pojęć:

Bank

Podmiot działający na podstawie zezwolenia i nadzorowany przez Komisję Nadzoru Finansowego, którego działalność polega na przyjmowaniu depozytów, udzielaniu kredytów oraz dokonywaniu rozliczeń pieniężnych.

Bankowy Fundusz Gwarancyjny (BFG)

Instytucja gwarantująca depozyty w bankach z siedzibą w Polsce oraz prowadząca działalność pomocową wobec banków spółdzielczych i banków komercyjnych zagrożonych niewypłacalnością. W przypadku zawieszenia działalności banku i ustanowienia zarządu komisarycznego bądź złożenia wniosku o ogłoszenie jego upadłości BFG wypłaca klientom środki zgromadzone w banku do kwoty nieprzekraczającej równowartości w złotych 100.000 EUR w ciągu 20 dni. Więcej informacji patrz: www.bfg.pl.

Chwilówka

Łatwo i szybko dostępna pożyczka/kredyt, najczęściej w wysokości od kilkudziesięciu złotych do kilku tysięcy złotych na krótki okres. To najpopularniejsza forma drobnych pożyczek udzielanych często na niekorzystnych dla klienta i niejasnych warunkach, dlatego – dla zachęty – bywają reklamowane jako produkty „bez sprawdzania w BIK”, „pożyczki prywatne”, „bez zbędnych formalności”, „bez poręczycieli” lub „pozabankowe” dla tych, którzy nie mogą liczyć na kredyt w banku.

Firma pożyczkowa

Podmiot nie będący bankiem, którego działalność polega na udzielaniu pożyczek osobom fizycznym lub przedsiębiorstwom. Pożyczki udzielane są z własnych środków, a nie z funduszy zdeponowanych przez klientów. Podmiot ten nie podlega nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego. Zawierając umowę o pożyczkę należy zwrócić szczególną uwagę na wymagania pożyczkodawcy związane z zabezpieczeniem oraz na całkowity koszt pożyczki obejmujący oprocentowanie, prowizje oraz wszelkie dodatkowe opłaty związane z jego udzieleniem oraz obsługą w trakcie trwania umowy.

Inwestycja

Rodzaj świadomego i celowego wydatku/nakładów środków pieniężnych na określone dobra, które w ustalonym czasie mają lub powinny przynieść dochód.

Komisja Nadzoru Finansowego (KNF)

Instytucja państwowa, sprawująca nadzór nad sektorem bankowym, rynkiem kapitałowym, ubezpieczeniowym i emerytalnym oraz nad instytucjami pieniądza elektronicznego. Celem KNF jest zapewnienie prawidłowego funkcjonowania rynku finansowego, jego stabilności, bezpieczeństwa oraz przejrzystości, wzmacnianie zaufania do rynku, a także zapewnienie ochrony interesów jego uczestników. Więcej informacji patrz: www.knf.gov.pl.

Kredyt

Umowa, na mocy której kredytodawca (bank, SKOK) przekazuje do dyspozycji kredytobiorcy określoną kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na określony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do spłaty kredytu wraz z odsetkami i ewentualnymi prowizjami w ustalonych w umowie terminach.

Odsetki

Dochód z udostępnienia bankowi środków pieniężnych z tytułu depozytu/lokaty lub koszt pozyskania środków pieniężnych w formie kredytu/pożyczki. Ich wysokość zależy od oprocentowania ustalonego pomiędzy stronami umowy lokaty lub umowy kredytu/pożyczki.

Oprocentowanie

Stopa procentowa podawana w skali rocznej, określająca wysokość odsetek od depozytu, które otrzyma deponent lub odsetek od pożyczki/kredytu, które będzie płać pożyczkobiorca.

Parabank

Polskie prawo nie definiuje pojęcia „parabanku”. Pojęciem tym jednak powinno określać się podmiot, niebędący bankiem ani instytucją uprawnioną, do przyjmowania depozytów i udzielania kredytów, lecz wykonujący czynności podobne do czynności bankowych i niepodlegający nadzorowi finansowemu, sprawowanemu przez organ nadzoru.

Podmiot nadzorowany

Podmiot posiadający zezwolenie KNF prowadzący działalność zastrzeżoną dla takich podmiotów jak banki, domy maklerskie, fundusze inwestycyjne, otwarte fundusze emerytalne, zakłady ubezpieczeń, emitenci papierów wartościowych dopuszczonych do obrotu na rynku regulowanym (np.: na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie).

Pożyczka

Umowa, na podstawie której firma pożyczkowa, bank lub osoba fizyczna (pożyczkodawca) przekazuje innej osobie (pożyczkobiorca) określoną kwotę środków pieniężnych. Pożyczkobiorca po upływie określonego terminu spłaca pożyczkę wraz z odsetkami. W przeciwieństwie do kredytu bankowego w umowie pożyczki nie jest wymagane określenie celu pożyczki. Umowa pożyczki na kwotę przekraczającą 500 zł powinna być zawarta na piśmie.

RRSO

Inaczej rzeczywista roczna stopa oprocentowania – stopa procentowa pożyczki/kredytu wyliczona zgodnie z ustawą o kredycie konsumenckim. RRSO pozwala na łatwiejsze porównanie ofert kredytowych i pożyczkowych, ponieważ oprócz oprocentowania uwzględnia ona także pozostałe koszty kredytu (np.: prowizje, ubezpieczenie, opłaty przygotowawcze).

Shadow banking

Równoległy system bankowy, na który składają się podmioty oferujące produkty i usługi finansowe nie podlegające nadzorowi KNF. W Polsce do tego typu instytucji można zaliczyć firmy udzielające pożyczek ze środków własnych oraz podmioty nielegalnie gromadzące środki klientów w celu obciążania ich ryzykiem.

Stopa oprocentowania

Patrz: oprocentowanie.

Stopa zwrotu

Ważny wskaźnik dotyczący opłacalności inwestycji. Relacja zysku do wartości zainwestowanego kapitału (w procentach).

www.nbp.pl

